

ЦИЉЕВИ ПРОЈЕКТА

Наведене заштићене врсте нису ограничене на подручје обухваћено овим истраживањем, иако га одликују одређене посебности геолошке подлоге и вероватно хемизма воде. Оно је узето као показатељ њиховог присуства и у незаштићеним подручјима, за која се неретко сматра да не поседују посебне природне вредности. Напротив, очувананезаштићена подручја су од немерљивог значаја као део еколошке мреже, а њихова међусобна повезаност и континуитет су предуслов за дугорочни опстанак популација ретких и угрожених врста.

Посебно је скрајнута заштита биодиверзитета ретких врста бескичмењака, који су занемарени приликом израда студија о процени утицаја на животну средину.

Прикупљање података о присуству ретких врста има велики еколошки значај са аспекта познавања њиховог распрострањења, како би се благовремено спречили потенцијални угрожавајући фактори на њихова станишта.

Заштита горњих токова река у незаштићеним подручјима је занемарена у законској регулативи Србије, будући да њима управљају локалне самоуправе. Како саме локалне самоуправе нису довољно укључене у заштиту природе, овим пројектом тежимо скренути пажњу представницима локалне самоуправе општине Димитровград на овај проблем кроз њихово непосредно укључење у заштиту појединих водотока.

Узевши у обзир да су готово све реке, након проласка кроз релативно већа насељена места, загађене до мере да представљају ризик по здравље људи (укључујући Нишаву и Лукавачку (Габерску) реку у Димитровграду), **заштита и очување планинских река се намеће као један од главних приоритета.**

Овај летак је израђен у току реализације пројекта
“A Way to Increase Local Government and
Public Participation in Protecting Macroinvertebrate
Biodiversity of Local Streams in South-Eastern Serbia”
финансираног од стране **The Rufford Foundation**

Више о пројекту можете видети на:

https://www.rufford.org/projects/branislav_dimitrov

За додатне информације о пројекту
обратите се на мејл:

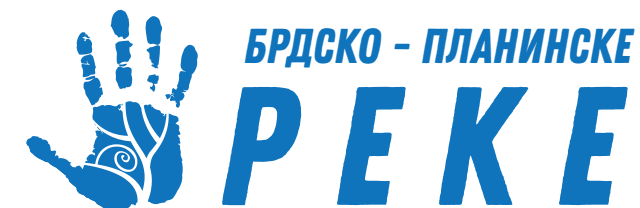
branislav.dimitrov@gmail.com

Biološko društvo
dr Sava Petrović

Лого: Ђорђе Вукојевић

Дизајн: Милана Виденов – Бранислав Димитров

- РИЗНИЦА БИОДИВЕРЗИТЕТА -

Брдско-планински водотоци представљају екосистеме које настањују карактеристичне животне заједнице бескичмењака, сачињене од врста адаптираних на специфичне услове који у њима владају. Веома су значајне због улоге коју играју у кружењу материје у речним екосистемима, при чему учествују у пречишћавању воде.

Неке од тих врста су ендемске, угрожене, заштићене према националној и/или међународној легислативи. С обзиром да су ове ретке врсте веома осетљиве на загађење воде и нарушавање услова средине, њихово присуство је индикатор воде високог квалитета и очуваних екосистема.

Оне су забележене у сливовима Погановске, Жељушке и Лукавачке (Габерске) реке, на обронцима Гребен планине (општина Димитровград), што уједно представља и подручје истраживања у оквиру овог пројекта.

Helicopsyche bacescui **строго заштићена и угрожена врста**

Градећи кућице од честица песка у спиралном облику, ларве ове врсте воденог инсекта у прошлости су збуњивале чак и научнике, наводећи их на помисао да су у питању пужеви. Оне живе у горњем току малих речица са спорим током, а на пролеће одрасле јединке излазе на површину како би се париле и положили јаја натраг у воду.

***Austropotamobius torrentium* (поточни рак)** **строго заштићена врста од међународног значаја**

Поточни рак представља кључну врсту у екосистемима које настањује због своје величине и улоге коју угра у разградњи органске материје. То значи да би његовим нестајањем дошло до дестабилизације екосистема и последично деградације квалитета воде.

Остале врсте бескичмењака од значаја за заштиту, које су забележене приликом истраживања су: *Theodoxus transversalis*, *Unio crassus*, *Cordulegaster heros*, *Hydropsyche fulvipes*, *Baetis melanonyx*.

Поред бескичмењака, за брдско-планинске водотоке је својим животом, исхраном и репродукцијом директно везан и велики број врста риба, водоземаца и птица.

Упркос великом значају брдско-планинских река за свеукупни живот који се одвија унутар и око њих, све је израженији негативни људски утицај који угрожава стабилност ових осетљивих екосистема и опстанак ретких и заштићених врста.

Као главни притисци којима су изложени, истичу се:

- интензивна сеча шума, при чему се смањује вододрживост земљишта;
- изградња малих хидроелектрана, при чему долази до девастације речних екосистема;
- све чешћи и интензивнији сушни периоди узроковани климатским променама;
- загађивање чврстим отпадом и комуланим отпадним водама.

Додатни негативни утицаји забележени на подручју истраживања:

- изградња антиерозионих брана, које доводе до фрагментације станишта акватичних организама;
- сеча стабала у непосредној близини река, при чему се некада осенчени водотоци излажу директном сунчевом зрачењу, или се посечена дебла остављају да леже у самом водотоку;
- каптажа извора, што смањује проток воде и доводи до исушивања појединих водотока у сушном периоду године.